

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrto leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrto leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 31. januarja 1902.

Politični oddelek.

Avstrija in Rusija.

Skoro ravno ob tistem času, ko se je v nemškem državnem zboru kancelar grof Bülow nekam prezirljivo izrazil o trozvezi in z neko pikrotstvo govoril o „ekstraturah“ Italije, je prišel kot odposlanec ruskega cara polkovnik Bellegarde na Dunaj in je avstrijskemu prestolonasledniku nadvojvodi Franu Ferdinandu izročil distinkcije generala ruske konjenice, prav kakor bi bil prišel kot glasnik, da se liki Italiji tudi Avstrija vzlic trozvezi pripravlja na neko „ekstraturo“.

Mej monarhičnimi državami je že od nekdanj navada, da se vladarji mej seboj drug drugemu odlikujejo in da odlikujejo tudi člane vladajočih hiš z dostojanstvi. Ta običaj se neguje seveda le tedaj, kadar je razmerje mej dotičnima državama vseskozi prijateljsko.

Odlikovanje, katero je ruski car podelil avstrijskemu prestolonasledniku je jako visoko in nekam nenavadno, kajti običajno se podeljuje princem le kak polk, ne pa generalstvo. Vrh tega je tudi upoštevati, da je car po specijelnem odposlancu dal nadvojvodi Franu Ferdinandu vročiti generalske distinkcije, kar je zopet na sebi neko odlikovanje.

Vsled tega posebnega odlikovanja se pojde nadvojvoda Fran Ferdinand ruskemu carju osebno zahvaliti. Obisk sledi skoro takoj odlikovanju, izvršil se bo z velikim sijajem in bo trajal cele štiri dni, kar je sicer pri tacihih prilikah velika redkost. Očividno je, da se hoče s tem obiskom v najslovesnejši obliki počastiti ruskega carja.

Nadvojvoda Fran Ferdinand odpotuje dne 6 februarja v Petrograd. Če tudi je povod temu potovanju zgolj osebni, v kolikor more pri prestolonasled-

niku sploh kaka stvar osebna biti, je vendar brez dvoma, da ima potovanje znamenit političen značaj. Ta značaj mu ostane, tudi če potovanje nima drugega namena, kajti nadvojvodi podeljeno odlikovanje in nadvojvodovo zahvalno potovanje je v vsakem slučaju evidenten dokaz, da vlada mej Rusijo in Avstrijo prav prijazno prijateljsko razmerje in že to je velikanskega pomena.

Ne bomo posnemali tistih globokoumnih modrijanov, ki prelivajo povodom teh dokazov prijateljstva mej Avstrijo in Rusijo cele litre črnila ter popisujejo na dolgo in široko, kaj bi se vse moglo roditi iz tega sestanka avstrijskega prestolonaslednika z ruskim carjem in ki kar ves evropski zemljevid preminjajo, toda nekaj stvari naj vendar če tudi povse suhoparno zabeležimo in sicer te le:

1. Nadvojvoda Fran Ferdinand je od ruskega carja dobil odlikovanje, kakoršnega nima noben drugi nadvojvoda, tudi tistih nobeden, ki so starejši kakor Fran Ferdinand.

2. Nadvojvoda Fran Ferdinand je znan, da mej člani cesarske rodovine zastopa z največjo vnemo ideje pokojnega nadvojvode feldmaršala Albrehta, torej staroavstrijske tradicije, ki imajo svoje korenine v časih Marije Terezije in kateri so v bistvu izraz antagonizma mej Avstrijo in Prusijo. Tudi ni bil nadvojvoda Albreht nikdar prijatelj trozveze, nego se je vedno zavzemal za kar največje približanje Avstrije k Rusiji.

3. Nadvojvoda Fran Ferdinand je imel lani povodom prevzetja protektorata nad katoliškim šolskim društvom govor, ki je obudil občno pozornost. Ministerski predsednik Körber je sicer v parlamentu glede tega govora izjavil, da zanj ne prevzame nobene odgovornosti, ali iz tega še nikakor ne gre izvajati, da je nadvojvoda kar na svojo pest nastopil. V tistem govoru je nadvojvoda obsodil gibanje „Proč od Rima“ kot gibanje „Proč od Avstrije“, a da je imel njegov

govor ost proti Nemčiji, je očitno iz tega, ker se gibanje „Proč od Rima“ podpira iz Nemčije z ogromnimi sredstvi.

4. Ko je nadvojvoda kmalu po onem govoru potoval v Berlin je bil sicer sprejet z vsemi častmi ki mu gredo, toda ko je takoj za njim prišel ruski prestonaslednik, je bil ta veliko sijajnejše in znamenitejše sprejet, kar je bilo seveda vse namenoma prirejeno.

5. Pred nekaj meseci je stric ruskega carja in najvplivnejši član ruske carske rodbine prišel v Pešto obiskat avstrijskega cesarja. Namen njegovemu obisku ni bil nikdar pojasnjen, a vsestransko se sodi, da je bil namen političen in da od tedaj datira neko čedalje očitnejše približevanje mej Rusijo in Avstrijo.

6. Odkar je znan nemški carinski tarif, sta avstrijska in ruska diplomacija prišli do spoznanja, da bi se morali Rusija in Avstrija skupno braniti proti temu carinskemu tarifu, ker preti obema državam od tega tarifa velika gospodarska nevarnost. Storili so se tudi že konkretni koraki v ta namen in vse rusko časopisje jih odobrava ter priznava, da so interesi mej Rusijo in Avstrijo glede novega nemškega carinskega tarifa identični.

To so okoliščine iz katerih pač očitno izhaja, da se Avstrija in Rusija druga drugi prav močno približujeta, in iz katerih se da sklepati, da hoče tudi Avstrija, posnemajoč izgled Italije, napraviti svojo „ekstratour“.

Ako gre nadvojvoda Fran Ferdinand kot nositelj avstrijsko-ruskega približanja in prijateljstva v Petrograd, ga spremljajo najboljše želje vseh pravih Avstrijancev, zlasti vseh Slovanov, ki vidijo v rusko-avstrijskem prijateljstvu povratek k staroavstrijski tradiciji in najsigurnejše jamstvo za integriteto države in za ohranitev evropskega miru.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Predpriprave za tisto komedijo, ki se uprizori pod naslovom upravne konference, se vrše dan na dan, ni pa slišati prav nič, kar bi obetalo kaj uspeha. Zdaj se razširja vest, da hoče vlada v parlamentu ustvariti neko novo koalicijo, ki bi brez hrupa omogočila sprejetje nanagodbe z Ogrsko, vendar se o tem v vseh krogih močno dvomi, ker so nasprotja prevelika, dasi je mogoče, da se Körberjevi brezstrastni vztrajnosti posreči, doseči tudi glede nagodbe nepričakovan uspeh.

Državni zbor. — Poslanska zbornica je sklicana na dan 4. februarja. Na dnevnem redu sta dve točki: rekrutni zakon in bosanske železnice. Predno pa pride zbornica k tej točki, poteče še nekaj časa, zakaj rešiti ima še nekaj zaostalih nujnih predlogov, tako predlog zastran Burov in predlog zastran terminske kupčije na borzi, a nesreča v duhovskem premogokopu provzroči gotovo nov nujni predlog.

Proračunski odsek je zadnje dni kaj mirno zboroval. Poslanec Robič je prijel predsednika višje sodnije v Gradcu grofa Gleispacha, da na južno Štajersko spravlja nemške sodne uradnike, slovenske pa odriva na Kranjsko. Pomagalo seve

ne bo nič Cesarjevo pričakovanje, da se v proračunskem odseku tudi razprava o proračunu naučnega ministrstva mirno izvrši, se ne izpolni. Nemške stranke so napovedale naučnemu ministru Hartlu boj, in sicer zaradi vprašanja o ustanovitvi češke univerze na Moravskem. V soboto so bile v tej zadevi razne konference. Nemci so zahtevali, da mora minister precizno izjaviti, da se češka univerza ne ustanovi ne v Brnu in ne v Olomuci, česar vlada neče izjaviti. Te dni so imeli Nemci v tej zadevi s Körberjem posvetovanje, katerega sta se udeležila tudi Steinwender in Derschatta. Posledica je, da se je razprava o visokih šolah odložila in da se najprej rešijo drugi deli proračuna naučnega ministrstva. V poslanskih krogih se govori, da hoče naučni minister Hartel demisionirati. Vzrok je nastop nemških poslancev v zadevi nemške univerze na Moravskem. Čuje se mnenje, da je celo stvar aranžiral grof Stürgkh v namen, da Hartla izpodrine in se vsede na njegovo mesto.

Goluchowsky in Aehrenthal. — Minister zunanjih del, grof Goluchowski, o katerem se že dlje časa govori, da bo moral odstopiti, se dobro zaveda, kako slab je njegov položaj in zato že dlje časa na različne načine skuša onemogočiti avstrijskega poslanika v Petrogradu barona Aehrenthala. Ravno sedaj se je razkrila prav pikantna spletkarstva grofa Goluchowskega. V nekem monakovskem listu je izšel nedavno dopis iz Peterburga, v katerem se je opisoval avstrijski poslanik na ruskem dvoru, baron Aehrenthal, kot nasprotnik trozveze in provzročitelj raznih slovanskih napadov v ruskih dnevnikih zoper Prusijo. V dopisu se je nadalje trdilo, da zavisi že obstoječa avstrijsko-nemška zveza jedino le od tega, če ne bo baron Aehrenthal imenovan naslednikom grofa Goluchowskega. V Berlinu so slutili za tem dopisom barona Aehrenthala ter zato napeli vse sile, da ostane grof Goluchowsky še nadalje vodja avstrijskemu zunanjemu ministrstvu. Pozneje pa se je izkazalo skoraj nepobitno, da se je dopis skoval v neposrednem krogu avstrijskega zunanjega ministrstva, tedaj pod vplivom grofa Goluchowskega samega.

Zanimive napovedbe. — „Budapesti Hirlap“ proročuje: „Zelo mogoče je, da se izvršita v naši monarhiji že v prvi polovici tekočega leta dva velika prevrata. V notranji organizaciji prav lahko prodre princip federacije na ta način, da se izroče jako važne zadeve, ki so sedaj v kompetenci državnega zbora, deželnim zborom. Na drugi strani pa se lahko zgodi, da bo naša država glede oblasti v Sredozemskem morju ter pri ureditvi razmer na Balkanu, posogla z oboroženo roko Ogrskim politikom se priporoča, da ne puste Srbije niti za trenutek izpred oči, zasledujejo pa naj tudi gonje, s katerimi se pripravljajo Francoska, Rusija, Anglija in Nemčija ob obalah Sredozemskega in Jadranskega morja. Glede Srbije pa opozarjam le, da je že Hunyady videl v duhu v Belgradu ključ do vzhodno-evropskega vladarstva.“

Srbija. — Proti kralju Aleksandru se je začela velika spletkarska akcija. Vsi sledovi kažejo, da izhaja z Dunaja in sodi se, da je bivši srbski ministrski predsednik dr. Gjorgjević s to akcijo v zvezi. Podkopava se sistematično kredit Srbije in razširjajo se vesti, kakor da bo moral kralj odstopiti in da postane Karagjorjević njegov naslednik. V to, da bi se povzdignila verjetnost teh vesti in oškodila Srbija, je dobro vsako sredstvo. Ko je te dni princ Karagjorgjević izdal oklic, naj se osvoboditelju Srbije postavi spomenik, so dunajski in peštanski listi takoj to razupili kot manifest, ki je naperjen proti Obrenovićem. Očitno je, da hočejo gotovi dunajski in peštanski krogi s to akcijo povečati v Srbiji vladajočo zmešnjavo in provzročiti politične, finančne in dinastične krize, a vse to zaradi tega, ker se je Srbija približala Rusiji in neče več biti ponižni sluga Dunaja in Pešte, kakor je bila za časa Milana.